HADİS İNKÂRCILIĞI

✓ Tarihte hadislere karşı İLK TEPKİ: "Hüküm ancak Allah'ındır" → Hâriciler.
– Kısmî Hadis Karşıtlığı –

✓ İlk olarak Sünneti Topyekün inkâr: Batılı oryantalistler arasında.

"İslâm Sünnettir, Sünnet de İslâmdır" → Bişr b. el-Hâris el-Hâfî

Şerhu Müşkili'l-Âsar → İmam Tahavî → 'Müşkil' literatürünün en kapsamlı.

Muhammed Gazâlî: "Eğer bu amelî ve kavlî Sünnet olmamış olsaydı, Kur'ân hayâl âleminde sabit nazarî felsefelere benzerdi."

Hadis Karşıtlığı Tarihçesi: İlki → Hicrî II. asırda
İkincisi: → XIX. asırda

el-Umm eseri Cimâu'l-ilm kısmı → Şâfiî. → Hicrî II. asır.

– Şâfiî'ye göre Sünnet karşıtı Gruplar: –

1- Kur'ân herşeyi açıklamıştır.
2. Bir konuda vârid olan hadisler, ancak Kurân tarafından o konuda açıklama yapılmış ise kabul edilir.
3. Sadece mütevâtir hadisler kabul edilmeli.

XIX. asır Hadis karşıtları: → Hindistan'da.

İlk başlatan ① Sir Seyyid Ahmed Han,
② Mevlevî Çerag Ali,

③ Mevlevî Abdullah Çekrâlevî, ⑤ Muhammed Eslem Çerâcpûrî
④ " Ahmedüddîn Amritserî, ⑥ Gulam Ahmed Perviz.

'Kurâniyyûn" – "Ehl-i Kurân": Kur'ân'ın tek kaynak olduğunu savunanlar.
→ "Sünnet vahiy değildir."
Luther, Calvin, Zwingli

✓ Tarihte ilk kez; modern dönemde, İngilizlerin Hindistan'ı işgal etmesiyle Allah Resûlü'nün dînî otoritesi direkt olarak hedef alınmıştır.

Seyyid Ahmed Han ("Sir" ünvanlı) → H2 P'in misyonunu pastacılığa indirg

XIX. asır → Mısır'da.

– Mecelletü'l-Menâr Dergisi: "İslâm Sadece Kur'ân'dan İbârettir" 7. ve 12. say
① → Dr. Muhammed Teufik Sıdkî.
Tek kaynak Kur'andır; hadisler ise tarihseldir.

②Seyyid Şerif Rıza → Hadisler: 1- Mütevâtir olan 2- Mütevâtir olmayan
" → delil alınır, " → alınm

① Ahmed Emin
② İsmail Ethem
③ Ebu Reyye → "Sünnetin Aydınlatılması" : Kitabında başta Goldziher olmak üzere sürekli müsteşrikleri referans vermiştir.

Herhangi bir rivayetin içine gelen kısmını alıp, diğer kısımlarını göz ardı ederek hayalinde canlandırdığı düşüncelerin asılsız rivayetlerin sanki ilmi neticelermiş gibi arz etmiştir.
Nakil yaptığı müelliflerin söylemek istediklerini onların savundukları fikirlerini gizli ilmi sünnetir.

Oryantalistlere Tepki verenler:

Mustafa es-Sibai → Goldziher'in bu alanda en tehlikeli olduğunu söyler.
Abdülhalim Çelebi
Musa Cârullah

Sünnet Karşıtlarının İddiaları:

1- Allah'ın kitabı bize yeter.
2- Sünnet, Allah tarafından gönderilmiş bir vahiy değildir.
3- Sünnet doğruluğunda hüküm vermek, hükümde şirk koşmaya götürür.
4- Risalet altında sünnet şart değildi.
5- Resulullah'ın sözleri, o dönemin şartlarına uygun, o dönemle sınırlıdır...
6- Senet ve metin açısından Sünnetle tenkidin girmesi, sünnetin tedeyyün sıfatını ortadan kaldırmıştır.
7- Sünnet, Müslümanlar arasında ayrılığa sebep olmaktadır.

Ülkemizde Hadis Karşıtlarının Öncüleri:

Hüseyin Atay, Yaşar N. Öztürk, Edip Yüksel, Muhammed Nur Doğan, İhsan Eliaçık, Fereç Hüdür. { Mealcilik akımı

İktibas, HakSöz, Kalem Dergileri

Yaşar N. Öztürk → "Kur'ân'daki İslâm" → "Dinin içeriğini Kur'an çizer."

Hüseyin Atay → Dini, akıl ve Kur'ân'dan ibaret sayar.
"Kur'ân'da her hükmün şartı ve sebebi vardır."
"Akıl önce Kur'ân sonradır."
"Kur'ân akla uyacak, akıl Kur'âna değil."

Reşad Halife, Edip Yüksel } → Sadece Kur'ân'a dayanan İslâm anlayışı

Mustafa İslâmoğlu → "Uydurulan din, indirilen din" sloganı.

Oryantalizm (= İstişrak): Müslüman Doğu medeniyetinin bütün unsurlarını inceleyerek İslâm dünyası hakkında batılıların sistematik bir bilgiye sahip olmalarını sağlayan, İslâm ve Batı medeniyeti arasındaki mücadelede, Batı uygarlığı lehine veriler elde etmeye çalışan akım.

Goldziher, Wensinck, J. Schacht, J. Robson, Sacy, Sprenger, William Nur, Karl Pfander, Ernest Renan, Snouck Hurgronje, Louis Massignon

✓ İspanyol Kardinali Segovialı John : İlk defa, İslâmın dünyasının askerî olarak çöktürülemeyeceğini, bunun teolojik argümanlarla olabileceğini öne sürmüştür.

Schacht'a göre: "Hadis kaynaklarında yer alan isnadların ve bunların Hz.P'e kadar nispetinin hiçbir değeri yoktur."

✓ Alois Sprenger → Bilimsel anlamda hadisi ilk olarak ele alan.

✓ Goldziher → Müsteşriklerin Şeyhi" → Muhammedanische Studien

Ebû Hureyre'yi ve İmam Zuhri'yi yalancılıkla itham etmiştir. Buhari ve Müslim hadis kitaplarını eleştirmiştir. Fazlurrahman üzerinden ülkemize ulaştı.

✓ XIX. yy. 'dan itibaren Sünnet telakkisine tümden karşı çıkan hareketin yoğunlaştığı konular:

- Hadislerin güvenirliği
- Nebevî örnekliğin otoritesi
- Sünnetin hücciyeti
- Hz. P'e itaatin anlamı.

} Türkiye'de "Mealciler"

Mısır'da Muhammed Tevfik Sıdki, Ahmed Subhi Mansur

✓ Sünnet inkârcılarının, Sünneti kabul etmeme Gerekçeleri:

1- Sünnet, Kurân gibi vahye dayanmaz, yazılmamış, korunmamış, güvenilmezdir. Delil değildir.
2- Hüküm koyma yetkisi sadece Allah'a aittir değildir.
3- Her şeyin açıklaması Kur'ân'da vardır, hadise ihtiyaç yoktur.
4- Sünnet tarihseldir.
5- Kur'ân Allah tarafından korunmuştur.
6- Kur'ân katîdir, hadisler zannîdir; bilgi kaynağı olamazlar.
7- Hadisler akla, mantığa aykırıdır; insanları dinden soğutmaktadır.
8- Mütevâtir hadisler azdır.

Cibril Hadisi'nde bahsedilenler (vize sorusu): İmân, İslâm, İhsan, Kıyâmetin ne zaman kopacağı

- Fazlurrahman, Cebrâil'in insan suretine bürünmesinin aklen imkânsız olduğunu söyler.
- Mahmut Azmi, savaşlarda meleklerin Müslümanlara yardım ettiğini gösteren âyetlerin fiilî savaşma değil, mecazi olduğunu söyler.
- Muhammed Abduh, Fil S.'nde Ebâbil kuşlarının attığı taşların sembolik olduğunu bunun çiçek hastalığına işaret ettiğini söyler.
- Y. Nuri Öztürk, "... ay yarıldı" (Kamer: 1) âyetini insanoğlunun aya inişi ve oradan bazı taşların dünyaya getirilmesi olarak yorumlar.
- Mutezile, ye göre, kabir azabı aklın değil naklin alanına girer.
- Kâdî Abdulcebbâr, " " nın akılla değil, naklîle anlaşılabileceğini söyler.

İslâm âlimleri, aklı göze, vahyi ışığa benzetmişlerdir.

Tedvin faaliyeti gerekliliği: ← Hadis ilminin kişeksel sürecini başlatan faaliyet

- Hadis bilen ilk neslin vefat etmeye başlaması,
- Bidat ehlinin hadis uydurma faaliyetleri
- İslam toplumunda H2 P'in vefatından sonra meydana gelen gelişmeler

Hadislerin yazılması: Deri ve benzeri parçalara, kaniklere yazılması, ezberlenmesi
Resulullah zamanında başlamıştır.

Sistemli ve devlet eliyle resmi tedvin → Ömer b. Abdulaziz (II. asrın başlarında)

HADİS KARŞITLARININ AYETLERE DAYALI İDDİALARI

① Kur'ân Kati, Hadisler Zannîdir İddiası:

Bakara 31: "Elif, Lam, Mim Bu o kitabdır ki kendisinde hiç şüphe yoktur."

Fatır 31 "Onların çoğu zandan başkasına tabi' olmaz. Hakikatte zan ise haktan hiç bir şeyin yerini tutmaz. Şüphesiz ki Allah, onlar ne işlerse kemâliyle bilendir."

Nasslar:
1- Delaleti ve sübutu kat'i
2- Sübutu kati, delâleti zanni
3. " ve delâti zanni) nebevî sünnet.
4- " zanni, delâleti kati

② Her şeyin Kur'ân'da Var Olduğu İddiası:

Enâm: 38 "Biz, Kitapta hiçbir şeyi eksik bırakmadık."

Nahl 89 "Sana (bu) kitabı her şeyin apaçık bir beyan olmak üzere peydepey indi

③ 'Dinin Tamamlandığı' İfadesinin Çarpıtılması:

Maide 3: "Bugün sizin için dininizi tamamladık."

Âyetteki kasıt:
- Müşriklerin Mekke'deki hakimiyetlerinin sona ermesi.
- Kâbe'nin onlardan temizlenmesi.
- Sadece tevhid ehlinin Kâbe'yi tavaf ederek haccetmesi.
- Hakkın batıla, tevhidin şirke galebesi.

④ "Hüküm ancak Allah'ındır." Âyetini Yanlış Yorumlamaları:
En'âm: 57, Yusuf: 40, 67 → 3 yerde geçmektedir.

Beni Kaynuka Yahudilerini 25 gün muhasara ve Sa'd b. Muâz'ın hükmünü k

H2. Ali, Abdullah b. Abbâs'ı, Hâricilerle müzakereye gönderirken "Onlarla tart Kur'anla istidlalde bulunma, ..." demiştir

⑤ Hadislerin 200 sene sonra kaynaklarda toplandığı iddiası:

Goldziher, Schacht, Juynboll'un iddiaları:
1- II ve III. asırda fıkhî ihtiyaçlara binâen müctehid imamların görüşlerini
2- hadisleştirildiği,
3- Orjinal hadisin esasen kısa olduğu,
4- Kusurlu isnadların daha sonra tamamlandığı,
5- Bir dönemde gerçekleşen fıkhî tartışmada bir hadisin kullanılmamış olmasının onun daha sonra uydurulduğuna delil sayılması gerektiği.

✓ Hadislerin Yazılması Süreci:

1. dönem → Tesbit Dönemi: H2. P. ve Ashâbının yaşadığı dönemi içine alan,
Kitâbet ve takyîd — Hicri I. yy. sonlarına kadar; ezberlemek maksadıyla yaz

2. dönem → Tedvîn Dönemi: H2. P'e ait her türlü bilginin sistematikliği olma
Cem' ve tedvîn — biriktirildiği II. yy ilk yarısına kadar.

3. dönem → Tasnif Dönemi: Birikimlerin muhaddis tarafından, sistemli olarak tasnif ed
Tasnif ve tertîb — II. asrın ortalarından IV. asrın başlarına kadar olan.

✓ Hatîb el-Bağdâdî → Takyîdu'l-İlm (Bu çerçevedeki bütün faaliyetlerin anlatıl

İbn Abdilberr → Câmiu Beyâni'l-İlim ve Fadlihi

Mustafa el-A'zamî → Dirâsâtun fi'l-Hadisi'n-Nebevî ve Tarihi Tedvî
(200 yıl boyunca yazma işindeki muhaddislerin faaliyetleri

En son Hadis Yazan Kişi → Ali b Asım b Suheyb el-Vâsıfi

Hicri 2. yy da yazılan eser başlıkları:

Muvattâ - Musannef - Câmi' - Sünen

el-Cihâd - ez-Zühd, el-Meğâzî - es-Siyer

Hicri 2. asırda Hadise Dair Eser Verenler:

1. İbn Ebî Leylâ
2. Ebû Muhammed Abdülmelik b. Abdülaziz b. Cüreyc
3. Muhammed b. Yesâr el-Muttalibî
4. Ma'mer b. Râşid
5. Said b. Ebî Arûbe
6. Ebû Amr Abdurrahman b. Amr el-Evzâî
7. Muhammed b. A[illegible] b. Ebi Zi'b
8. Rebî' b. Subeyh el-Basrî
9. Şu'be b. el-Haccâc
10. Ebû Abdillah Süfyan b Said es-Sevrî
11. Zâide b. Kudâme
12. Abdülaziz b. Abdullah el-Macişun
13. el-Leys b. Sa'd el-Fehmî
14. Abdullah b. Lehî'a
15. Ebû Avâne Vaddâh
16. Ebû Selema Hammâd b. Selema b. Dînâr
17. İmam Mâlik b. Enes —

18- Abdullah b Mübarek
19- Cerir b. Abdullah el-Dabbi
20- Yahya b Zekeriyya b Ebi Zaide
21- Muhammed b Fudayl
22- Abdullah b Vehb b el-Misri
23 Vekî b el-Cerrah er-Revasi
24- Süfyan b Uyeyna
25- Ebû Abdillah Muhammed b. İdris eş-Şafi
26- Abdürrezzak b. Hemmam es-Sanâni.

Hadislerin Yazılması Sonuç: Hifz, kitâbet, tedvin, tasnif açısından Hicri ilk 2 asırda hadisler korunup sonraki nesillere aktarılmıştır.

---

⑥ Hadislerin Kur'ân'a Denk Olduğu İddiası.

⑦ " " Arz Meselesi:

✓ Arz Hadisi: "Benden nakledilen hadisleri Allah'ın kitabına arz edin. Ona uygun ise ben söylemişimdir; aykırı ise ben söylememişim

Şafiî → "râvisi meçhuldür" diyerek bu hadisi kabul etmez.

Suyûti → Miftâhu'l-Cenna eserinde hadisi saîfdir kabul etmez.

Hattâbi → "Aslı yoktur, bâtıldır..." ifadesi ile bu hadisi uydurma kabul e

İbn Abdilberr → Hadisin, Peygambere nisbetinin sabit olmadığını söyler

Abdurrahman b. Mehdi → hadisi zındıkların, hâricilerin uydurduklarını söyle

Beyhakî → hadisin senedinde inkıtâ olduğunu söyler.

Ali Toksarı → Hadisi zındıklar veya Râfizîler'in uydurduklarını söyler.

Hadisi Kabul Edenlerin Görüşü:
Sünnetin müstakilen getirdiği bir hükmün bile, Kur'ân-ı Kerim'de mutlaka aslı vardır. Her ikisinin vazifeleri müşterektir.

Sahabeden itibaren bütün İslâm âlimleri arzı; Sünnetin Kur'ân'a muhâlif hüküm koymayacağı şeklinde anlamışlardır.

Hz Aişe, hadisleri Kur'ân ile bir arada ele alarak değerlendirmeyi en yaygın

⑧ Hadisin Kur'ân'a Aykırı Olduğu İddiası:

Muhammed Hamidullah: "Fiiliyatta ben şahsen Kur'an'la müşahhas tezat teşkil eden bir tek hadis bilmiyorum."

Ör: "Kadınlar, evlerin lambalarıdır, fakat onlara okuma yazmayı öğretmeyiniz." uydurma hadisi, Alak S'nin ilk âyetlerine aykırıdır.

⑨ Hadislerin Sayısı:

Mevkuf hadis Sahâbeye ait olanlar.
Maktû " Tâbiîne " "

Tekrarsız olarak nakledilen tahmini hadis sayısı: 25 bin

55 sahabe 100 ve üzeri hadis,
11 " 500'den fazla "
7 " 1000 " "

Kâtib-i Tis'a'da tekrarlarıyla birlikte 62.160; tekrarsız 10.140 hadis

İbn Kasır (Câmi'l-Mesânid) esas alınarak tekrarlarıyla 100.000

⑩ Hadislerde Çelişki olduğu İddiası:

Şâfiî → İhtilâfu'l-Hadis

İbn Kuteybe → Te'vilu Muhtelifi'l-Hadis

Tahâvî → Müşkilü'l-Âsâr

İsmail Lütfi Çakan → Hadislerde Görülen İhtilaflar ve Çözüm Yolları.

Nevevî: "Muhtelifu'l-hadis ilmi, hadis usûlünün en önemli disiplinle olup ve her âlimin bilmesi gereken sahalardan biridir."

İbn Huzeyme: "Birbirine zıt iki sahih hadis olduğunu bilmiyorum. Kimin yanında böyle bir hadis varsa getirsin, aralarını telif e

⑪ Uydurma Hadislerin Diğer Hadislerle Karıştığı İddiası:

Abdullah b. Mübârek: "İsnâd, dinin bir parçasıdır"

Aclûnî → Keşfu'l-Hafâ: Halkın dilinde de yaygın olan hadislerin yerak

⑫ Peygamber Zamanında Hadislerin Yazılmadığı İddiası:

İddia: Eğer hadis, dinin bir parçası olmuş olsaydı, Resulullah, Kurâ onun da yazılmasını emrederdi.

Hadislerin Yazılmasının yasaklandığını rivâyet eden sahabe:
1- Ebû Mûsâ el-Eşârî
2- Zeyd b. Sâbit
3- Ebû Hüreyre
4- Abdullah b. Abbâs
5- " b. Ömer
6- Ebû Saîd el-Hudrî

Sadece Ebû Saîd el-Hudrî'nin rivâyeti delil kabul edilebilir.

Hadislerin yazılmasına izin verildiğine dair deliller:

1- Hz. P'in bizzat kendisinin hadislerini yazdırmasıdır.

2- Bizans İmp. Herakleios
Mısır Hükm. Mukavkıs
Habeş Kralı Necaşi
İran Kisrası gibi devlet başkanları ile resmî yazışmalar yapmıştır.

3- Amr b. Hazm el-Ensârî
Muâz b. Cebel gibi valilerine emirlerini yazılı olarak bildirmiştir.

4- Abdullah b. Cahş
Hâlid b. Verd gibi komutanlarına talimatnâmeler yazdırmıştır.

5- Haybes Yahudileri
Necran Hristiyanlarıyla yazışmalar yapmıştır.

6- Hudeybiye Anl.
Medine Sözl. kaleme aldırmıştır.

7- Abdullah b. Amr b. As
Ali b. Ebi Tâlib → sahifesi
Abdullah b. Amr → es-Sahifetü's-Sâdika'sı
Amr b. Hazm'ın → sahifesi
gibi sahâbiye hadis yazdırmıştır.

(13) Hadislerin Korunması Meselesi.

(14) " Haber-i Vâhid Olduğu İddiası:

Haber-i Vâhid (Âhâd haber): Tevâtür derecesine ulaşmayan haber

Bilgi elde etme yolları:
Akıl / istidlâl
Havass-ı Selîme
Haber / Haber-i Sâdık.

Mu'sab b. Umayr → Medinelilere
Muaz b. Cebel → Yemen'e
Dihye b. Halife → Heraklieas'a gönderilmesi haber-i vâhide dair

Hanefilere göre; meşhur haber, mütevâtir h. kategorisinde olup, aralarındaki fark onunla sabit olan haberi inkar durumunda ortaya çıkar.

a) İslâm ulemâsının cumhuru; Haber-i vâhid itikatta delil olmaz. ameli konularda delil.
Bakillâni - Cüveynî - Gazzâlî

b) Ameli ve de itikatta ilim ifade ettiğini kabul edenler:
İbn Hazm - Zâhiriler - el-Kerâbîsi - Hâris el-Muhâsibî
İbn Teymiyye - İbn Kayyım el-Cezviyye
ve bir rivâyette Ahmed b. Hanbel.
Ahmed Muhammed Şâkir
Muhammed Nâsıruddin el-Elbânî.

c) Karineli haberin hem itikatta hem ameli konularda delil teşkil ettiği:

Karineli haber: Ahâd tarikla gelmiş olsa bile, ravilerinin bâzıfık imamlardan olması, Buhârî - Müslim'in nakletmiş olması ve bazı ilave karinelerle kuvvetlendirilen. (Hanefilerin 'Meşhur' kavramına benzer.)

itikatta delil kabul edenler:
İbn Kesir - İbn Hâcer - İbnü-s-Salâh - Suyuti - Muhammed Zâhid el-Kevseri - Şevkâni

---

Erika Hadisi ⇒ "Sizden birinizi, koltuğuna yaslanmış bir vaziyette iken kendisine benim emir ve nehiylerimden birisi geldiğinde: Biz anlamayız..."

Gayle Hadisi ⇒ Emzikli kadınlarla cinsel temas.

İttibâ ve Itaat Kavramları:

İttibâ ⇒ İzinin ardından yürümek, bir kimseye uymak, ona katılmak, izlemek. Itaati içine alan daha geniş kapsamlı bir kavramdır.
İttibâ, vahy ile hidirlere uymak için istenmiştir.
İttibâ olunan bir kimse, bir cisim, bir fiil ve bir emir olabilir.
İttibâ: Allah'ın kişi veya şey niteliğinde yarattıklarına has olur. Allaha değil, Allah'ın emirlerine ittibadan söz edilir.

Itaat ⇒
Allah'ın zâtına itaatten söz edilir.
Itaat; hem Allah'ın hem de Rasul'ün zâtınadır.
itaat: Allah'a, Rasulüne ve itaati caiz olan kullara.

Allah kendisi için itaati
Vahyi " ittibâi
Rasulü " hem itaati hem ittibâi istemiştir.

Sünnet - Kur'ân İlişkisi:

1- Sünnet, Kur'ân'da bulunan bir hükmü destekler ve kuvvetlendirir.

2- " bazı Kur'ân âyetlerini açıklar:

Kur'ân'ın müphemini tefsir / mücmelini tafsil / müşkilini beyân / mutlakını takyi
umumunu tahsis eder / " tavzih / müphemi tay

Mekhûl → "Kur'ân'ın Sünnete olan ihtiyacı, Sünnet'in Kur'âna ihtiyacından daha fa

3- Sünnet, Kur'ân Dışında Bazı hükümler koyar:

Teyemmüm, Arafatta vakfe, cuma namazı, şeytan taşlama, büyükannenin mir
içki kâmesin cezası, oruçu bozan - bozmayan durumlar, şeri boşanmanın şe
diyette ilgili hükümler, hayzlı kadının namazı, oruçu ...

Kur'ân'da bulunan hükümler mücmel ve küllidir.

Yahya b Kesir: "Sünnet, Kitap üzerine hâkim, halbuki Kitap Sünnet üze
hâkim değildir.

✓ Hz. P'in içtihadda bulunmasını caiz görmeyenler:

Ebû Ali Cübbâî , Ebû Hâşim
İbn Hazm
Mu'tezilenin çoğu
Eşâriler

Tevakkuf edenler:

Kadı Ebû Bekir el-Bakillânî
Gazzâlî

✓ Hz. P'in içtihadında yanılması konusu:

Hanefîler → hata etmesi caizdir.

Serahsî → yanılabilir, dinî konularda hatası olmaz.

Kâdî İyâd → dünya işlerinde caizdir.

✓ Hz. P'in her davranışının bağlayıcı olmadığına örnekler:

1) "Ben de bir insanım ..." hadisi.

2) Hurma aşılama olayı

3) Güyle hadisi

4) Bedir S.'da Hubâb b. Münzir'in kararını uygulaması.

5) Kocasından boşanmak isteyen Bârire'ye cevabı.

6) Namazda iken nalınlarını çıkartması.

✓ Âlimlerin Sünnet Sınıflandırmaları

İbn Kuteybe: 1) Cebrâîl'in, Allah'tan getirdiği sünnet.
2) Allah'ın Rasûlüne bıraktığı "
3) Hz. P'in bizzat: edep olarak Sünnet kıldığı.

Şah Veliyyullah ed-Dihlevî:
1) Risâlet Görevinin tebliğine yönelik sünnet.
2) " " tebliği kabilinden olmayan "

Talat Sakallı: "efrâdını câmi, ağyârını mâni"

1) Bağlayıcı olmayan Sünnet:
a- Âdet-gelenekler
b- Tabiî (cibillî) fiiller
c- Kimde bulunulan toplumun gerektirdiği
d- Zamanıyla mukayyet olan fiiller
e- Dünyevî işler:
(1) Ziraat
(2) Sanat ve Zanâat
(3) Ticaret
(4) Kazanç ve geçim yolları
(5) Askerlik ve hasp
(6) Siyaset ve yönetim

2) Bağlayıcı OLAN Sünnet:
a- Beyân
b- Hüküm
c- Kadâ
d- Fetvâ

Hayreddin Karaman:
1) Dine ait olan bağlayıcı tasarruflar
a) " " olmayan "
-a- Müsbet ilmlerin, teknik ve teknolojinin araştırma, geliştirme sahasındakiler
-b- İnsanların fert ve toplum halinde eğitilip yönetilme ve yönlendirilme "

Serahsî:
1- Sünnet-i Hüdâ: Uygulması zorunlu olan ve kişiyi hidayete götüren ancak terki delâlet olan sünnetler.
P=ayrıca namazı, ezan, kamet, cemaatle namaz vb.

2- Sünnet-i Zevâid: Uygulması güzel, terki mübah.
Hz. P'in oturması, giyinmesi vb.

İzzüddin Abdisselâm → 3 kısma
Karâfî → 4 kısma
Ebû Şâme el-Makdisî → 7 "
İbnü'ş-Şâtı' → 2 kısma
Tâhir b. Âşur → 12 "
Muhammed Ebû Zehrâ → 3 "
Süleyman el-Aşkar → 10 "

Sünnet'in Tamamının Vahiy Kaynaklı Olduğunu Savunanlar:

İbn Hibbân - İbn Hazm - Ebu'l-Bekâ
Cüveynî ve Suyûtî → a) vahy-i metlüv, b) gayr-i metlüv

Kısmen vahiy ürünü kabul eden: Şah Veliyyullah ed-Dihlevî.

Gayb'a dair bilgilerin hadis kitaplarında yer aldığı Başlıklar:

Melâhim, Fiten, Alâmâtu's-Sâa, Cennet ve Cehennem.

1- Gayb-ı Mutlak: Yüce Allah'ın sahip olduğu ilim sıfatı sayesinde herşeyi bil
Sadece Peygamberle bildirilen.

2- Gayb-ı İzâfî: Allah'ın insanlara bildirdiği.

Mugeyyebât-ı Hamsa âyeti (Lokman: 34) → Hâris b. Ömer'in sorusu üzer

1- Yarın ne olacağı
2- Rahimlerde olan şey
3- Kişinin yarın ne kazanacağı
4- Nerede öleceği
5- Yağmurun ne zaman yağacağı.

Hz. P'in muttali olmayıp Allah'ın bildirdiği hususlardan:

1- İfk olayı
2- Mescid-i Dırâr
3- Zevcelerinden birinin gözü acıya vurması
4- Fetih hazırlıkları esnasında Hâtıb b. Belta'nın mektubu.

Hz. Pîn Gelecekli İlgi Haberlerinden:

1- Habeş Necâşisi Ashama'nın ölümü
2- Kızı Fâtımaya vefat haberi
3- Bedir öncesi müşrik liderlerin ölüm yerleri
4- Mute S. 'da şehit edilen komutanlar
5- Hanımlarından kendisine ilk kavuşacak olanın Hz Zeynab olduğu
6- Âşere-i mübeşşere
7- İstanbul fethi.

"Hikmet" → Kur'ân'da 19 ayette (20 yerde, 1 âyette iki defa)

Hikmet: Fıkıh, Nübüvvet, İllet.
Doğru söz, Kur'ân, Felsefe
Sâlim akıl, İtaat, Anlamak.
İlim ve amel, İlâhi nûr
Din, Dini Eğitler
Adalet, Hilm

Hikmet = "Sünnet"

İbn Kesir, Mukâtil b. Hayyân
Hasan Basri, Ebû Mâlik
Katâde, Suyûtî
Taberî, Şafii
Nesefi, Yahya b. Ebi Kesir
Zemahşerî